

PLASTİK SANATLAR >>>

Charlotte Prodger'in çalışması, taşınabilir teknolojilerin sanatsal üretimde kabul görmesinin habercisi.

Prodger, cep telefonuyla çektiği "BRIDGIT/Stoneymollen Trail" adlı çalışmasıyla Turner Prize'a layık görüldü.

Sanat bizi teknoloji labirentinden kurtarabilir mi?

37 →

Bu yıl İngiltere'nin en prestijli çağdaş sanat ödüllerinden Turner Prize'ı kazanan Charlotte Prodger'in ödüle aday gösterildiği videonun cep telefonu ile çekilmiş olması, sanat - teknoloji ilişkisini yeni bir boyuta taşıdı.

NAZLI ÖKTEN*
noktem@gmail.com

1 7 Şubat 1913 tarihinde New York'ta açılan bir sergi, Avrupa'daki sanatsal gelişmeler konusunda, en son empresyonistlerde kalmış Amerikan sanat izleyicilerini, Herald gazetesinin eleştirmeninin deyişiyle "Sahipleri boğazı sıkılarak öldürülmüş gibi görünen yüzler, gövdeleri bacaklarından uzun bedenlerle dolu" Fransız avangardıyla tanıştıyordu. Brooklyn Eagle, daha da ileri gidip bunun "ölümün işareti olan bir çöküşe delalet ettiği" belirtiyordu. Evening Post, okuyucularını uyarıyordu: Amerikan sanatı bir daha aynı olamayacak. Yeni sanatı sevenler için New York; gökdelenleri, arabaları ve gürültüsüyle tam ona uygun bir yerd. Sevgi ve nefretin, hayranlık ve tiksintinin birleştiği ortak bir nokta vardı: Marcel Duchamp'ın "Nude Descending a Staircase, No. 2" (Merdivenlerden İnen Çıplak) adlı

eserini odak almaları. Duchamp bir çıplak kadın vadediyordu ama görünen, karmaşık bir katmanlar yığınıydı. American Art News bir yarışma bile düzenlemişti: Okuyucuların merdiveni veya çıplağı bulmaya davet edildikleri 10 dolar ödüllü bir yarışma. Stop-motion fotoğraflardan ve filmlerden etkilendiğini söyleyen Duchamp için bu tablo, bir kez filmde izlendikten sonra artık eskisi gibi görülemeyecek olan bir dünyanın algısını yansıtıyordu.

Empresyonistlerin Güzel Sanatlar Akademisi'nin salonlarından dışlanmalarına neden olan görme biçimlerinin yarattığı akım; 1874 yılında Monet, Renoir, Pissarro ve Degas'nın aralarında bulunduğu isimleri Société Anonyme Coopérative des Artistes Peintres, Sculpteurs, Graveurs isimli derneğin çatısında birleştirerek açtıkları bağımsız serginin kötü bir eleştirisinden

Milliyet SANAT | OCAK 2019

38

> Dewey-Hagborgh'un reddedilen eseri "T3511", insandan alınan biyolojik malzemenin ticari kullanımını sorguluyor.

aldı adını. Monet'nin "Impression du soleil levant" tablosunu eleştiren Leroy, "Bir duvar kâğıdı taslağı bile daha iyidir," diyordu. Serginin fotoğrafçı Nadar'ın stüdyosunda açılmış olması, fotoğrafın kaydetme ve gösterme kapasitesinin ortaya çıkmasından sonra aynı şekilde resmetmeye devam etmenin de mümkün olmadığını hatırlatır bize. Teknoloji ve sanat ilişkisi kuşkusuz çok eski ve temel bir soru işareti olsa da empresyonizmin hamlesi, o zamana dek bilinen, ustalıklı bir zanaatın ötesine geçen yaratıcı faaliyetin içeriği olarak görsel sanatların sorgulanmasında bir dönüm noktası teşkil eder. Başlangıçta sadece birer teknik olan fotoğraf ve sinemanın zamanla sanat düzeyine çıkması gibi faktörlerle de beslenen tartışma, günümüzde taşınabilir cihazlardaki uygulamalar sayesinde 'sıradan' insanların da kendilerini çevreleyen gerçekliğe bakma, görme ve gösterme hâllerini sorgulamamıza neden oluyor.

İngiltere'nin en prestijli çağdaş sanat ödüllerinden biri olan Turner Prize'ı bu yıl kazanan Charlotte Prodger'in ödüle aday gösterildiği videonun cep telefonu ile çekilmiş olması, bu konudaki tartışmayı yeni bir boyuta taşıdı. 2016 yılında ödülün Suriyeli mültecilere verilmesiyle ilgili olarak hepimizin içinde bir sanatçı vardır, biliyoruz diyen jüri; insan deneyimlerinin

ayda geçirilmesindeki önceliğin, güncel sanatın politik niteliği konusunda bir düşünümeye davet ettiğini hatırlatıyordu. "BRIDGIT/Stonemollen Trail" başlıklı çalışmanın taşınabilir teknolojilerin sanatsal üretim düzleminde kabul görmesinin de habercisi gibi oldu.

Joseph Beuys'un 1970'lerde her şeyin sanat olduğu, hayatın her anına yaratıcı bir biçimde yaklaşılabilirliği ve sonuçta herkesin sanatçı olma potansiyeli taşıdığını ifade ettiği toplumsal heykel kavramını aklı getiren ifade, sanatçının Kassel'de beş yıl boyunca yedi bin ağaç dikmeyi hedeflediği 7000 Meşe projesinde somutlaşıyordu. Bu yaklaşımı benimseyen Pedro Reyes, Batı Mexico'da Cuicacán sakinlerinden topladığı 1527 silahı eriterek yaptığı küreklerle 1527 ağaç dikiyordu. Günümüzün yeni fetiş sayabileceğimiz veri ve algoritmalarla ya-

ÇAYKUR

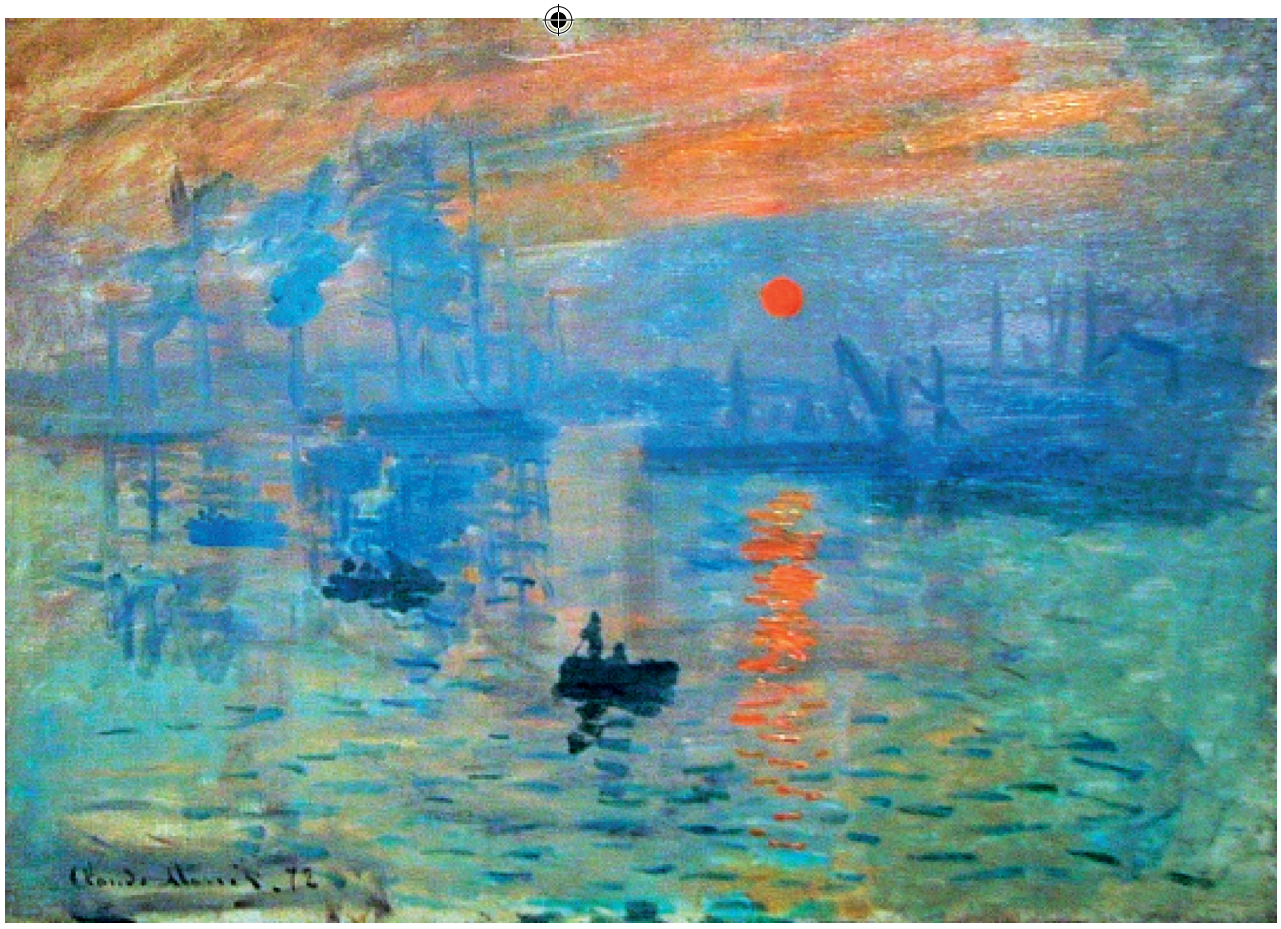
HER DEM
Yeşil

DOĞAL ANTİOKSİDAN

www.caykur.gov.tr

> Monet'in "Impression du soleil levant" adlı tablosu.

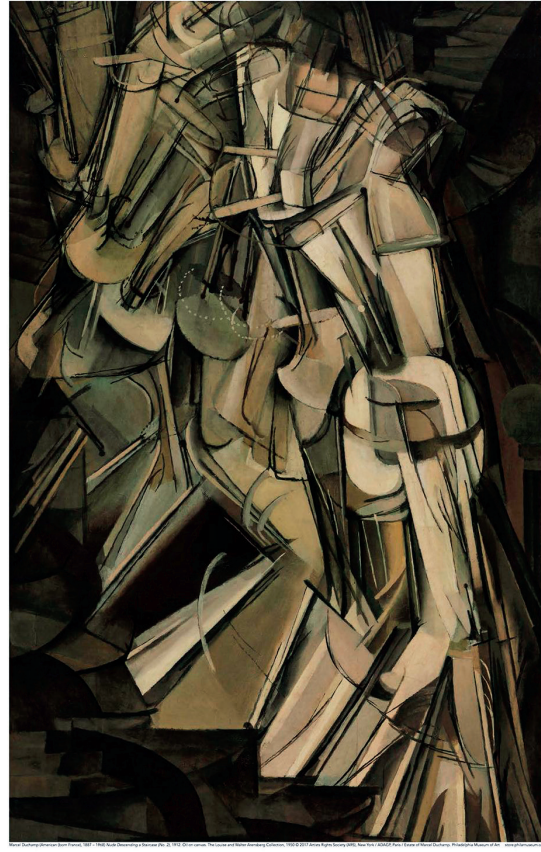

pılan yerleştirmeler ise, başka bir boyutta ortak hafızanın ve makinelerin zekâsının kullanılmasını devreye sokuyor.

BİYOTEKNOLOJİLER VE SANATSAL ÜRETİM

Çin'in önemli sanat olaylarından Guangzho Triennial'i bu yıl yapay zeka ve biyoteknoloji kapsamlı üç işin aniden geri çekilmesiyle teknoloji ve sanat sorunsalını yeniden gündeme getirdi. Avrupa, Avustralya ve ABD'den sanatçılara bu konuda açıklama yapılmazken, bu işlerin 1989 Tiananmen meydanı, Tayvan'ın veya Tibet'in bağımsızlığı veya Çin Komünist Partisi liderlerinin kişisel servetleri gibi tabu konulara değinmediği biliniyor. "T3511" başlıklı eseri reddedilen Hether Dewey-Hagborgh isimli Amerikalı sanatçı dört kanallı videosunda kimliği bilinmeyen bir vericinin tükürük örneğini satın aldıktan sonra onu saplantı hâline getiren bir biyohacker'dan yola çıkarak insandan alınan biyolojik malzemenin ticari kullanımını sorguluyor. Yakın zamanda Çinli doktor He Jiankui'nin dünyanın ilk genetik olarak müdahale edilmiş bebeklerinin doğumunu sağladığı hatırlandığında bu tür deneylerin Çin'de başka ülkelerden çok daha kolay yapılması nedeniyle, sorgulamalarla vakit kaybetmeyen etik-dışı bir yaklaşıma karşı eleştirel bir potansiyel içermesi bakımından rahatsız edici olduğu düşünülebilir. Yasaklanan diğer bir eser, canlı bir organizma yaratmak için insan hücreleri ve yapay organlar kullanılması hakkında bir bilimkurgu niteliğindeki "Modüler Beden", Hollandalı sanatçı Floris Kaayk'ın üç boyutlu yazıcıların organ üretme potansiyellerini sorguladığı bir çalışma. Çinli otoriteler eserlerin reddini, "Guangdong halkının beğenileri ve kültürel alışkanlıklarıyla uyumadıkları" gerekçesiyle açıklıyorlar. Çağımızın sorunları ve yakın geleceğimiz hakkındaki meseleleri ele alamayacaksa Çinli yetkililer neden bu kadar büyük bir "çağdaş sanat" olayına para ayırıyorlar ki diye soran Kaayk'ın sorusu kulaklarımızda çınlıyor. Neden? Özgürleştirici potansiyelinden ayrıştırılmış bir sanat hâlâ sanat olarak adlandırılabilir mi?

Platon ve Aristo'nun metinlerinde tekne, sanat ve el becerisi anlamında kullanılır. Dünya üzerinde iş görebilmenin yolu buradan geçer. Örneğin mitolojik kahraman Daedalus, kendi

^ Duchamp'ın "Nude Descending a Staircase, No. 2" isimli eseri.

yaptığı labirentte hapis kaldığında yine kendi yetileriyle, kuşların labirentte düşen tüylerini toplayıp kanat yaparak kurtulacaktır. Belki de insanlık olarak bizi çevreleyen teknolojilere esaretimizden, sanat aracılığıyla yeni bir özgürlük alanı yaratmayı umuyoruzdur. **MS**

* Galatasaray Üniversitesi Sosyoloji Bölümü

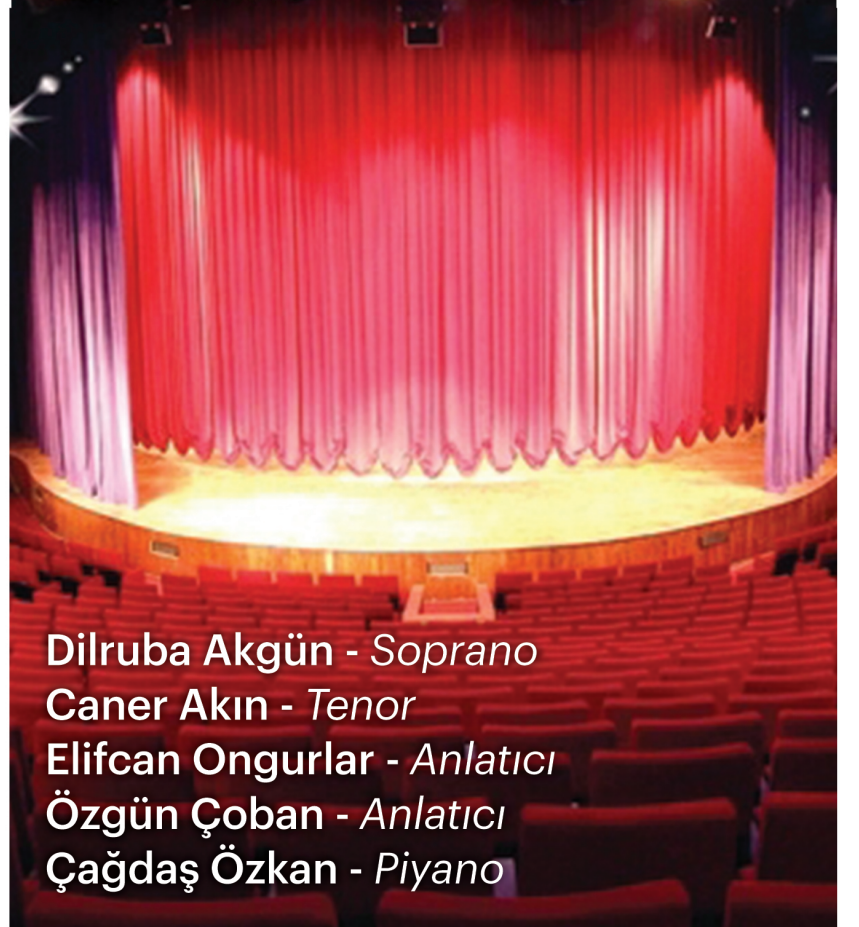
İstanbul Gedik Üniversitesi
2018 - 2019 Sezonu
Kültür ve Sanat Etkinlikleri

Birleştirir. Sanat için...

Cihat Aşkın
Müzik Atölyesi

Aşk ve Opera
Aşk Duetleri ve Soneler

Dilruba Akgün - *Soprano*
Caner Akın - *Tenor*
Elifcan Ongurlar - *Anlatıcı*
Özgün Çoban - *Anlatıcı*
Çağdaş Özkan - *Piyano*

10 Ocak 2019 | 14.00
İstanbul Gedik Üniversitesi
MYO Konferans Salonu

15 Şubat 2019 | 20.00
Aynalı Geçit
Etkinlik Mekanı

İstanbul
GEDİK
Üniversitesi

gedikedu

444 5 438

gedik.edu.tr